

جمعه

ایران

• مدیر مسئول: محمدحسن روزی طلب
• سردبیر: محمدصادق علیزاده
• معاون فنی: محمدملاعلی اکبری
• دبیرتحریریه: ونوس بهنود
• دبیران:
• سید پویا هاشمی (گزارش و گفت‌وگو)
• صادق رخ‌فرد (تاریخ)

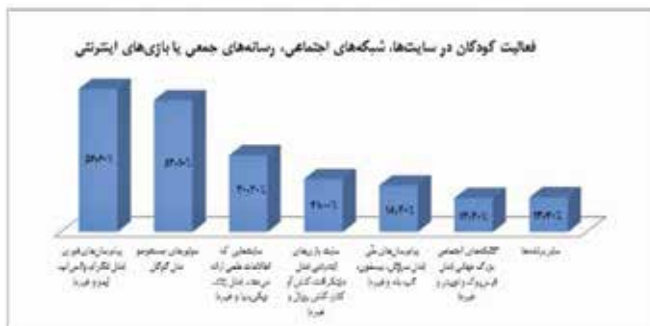
• محمدعلی یزدانبار (کتاب)
• آیه طائبی (زندگی)
• فاطمه سادات رضوی (طنز)
• فرناز اینانلو (زنان)
• زینب فروزنده (زوم)
• فاطمه کهربایی (فرهنگ)

• تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ شماره: ۸۸۷۶۱۲۵۴ ارتباط
• مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵
• پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ روابط عمومی
• نشانی: تهران خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
• صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۳۸۸
• انتشارات مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران:
۸۸۵۴۸۸۹۲-۵

فناوری و رسانه

صیانت از کودکان، تصویر یا واقعیت

قربانیان بی‌زبان اینترنت

و جنسیت و آمادگی جسمی.
۲. ارتقای سواد فضای مجازی و مهارت‌افزایی کودکان با ابزارهایی در اختیار والدین قرار می‌گیرد تا این فضا برای کودکان مطلوب‌تر شود.
۴. آگاه‌سازی و هوشیارسازی والدین و مربیان به دلیل نقش حمایتی که در این زمینه دارند.

۵. پیشگیری از ارائه محتوای خدمات مضر.
۶. برخورد قضایی با کسانی که علیه کودک و نوجوان اقدام مجرمانه انجام می‌دهند.
۷. مراقبت اجتماعی از کسانی که در این فضا آسیب دیده‌اند یا در معرض خطر هستند.

۸. مشارکت محوری بخش خصوصی.
۹. توسعه همکاری‌های بین‌المللی با کشورهای مختلفی که نسبت به این موضوع دغدغه دارند.

با این وجود نه تنها سازکار و نحوه اجرای آن در دستگاه‌های اجرایی مشخص نیست، بلکه خروجی ملموسی از اجرای آن لمس نمی‌شود.

این در حالی است که کودکانی که سند برای آنها نوشته شده بود، به دلیل بازنگری‌های مکرر و خلأهای اجرایی به سنین نوجوانی و جوانی رسیده‌اند و همچنان در فضای مجازی موضوعات مختلفی از جمله کودک‌آزاری مشاهده می‌شود.

پایش رژیم مصرف رسانه کودکان و نوجوانان نیز یکی از نیازمندی‌هایی است که روز به روز بویژه بعد از دوران کرونا با تغییر مواجه شد و این در حالی است که هنوز سند صیانت در تعریف گروه سنی کودک و نوجوان به عدد دقیقی اشاره ندارد. به واسطه گرایش روزافزون مصرف اینترنت مطابق با آمار اعلامی مرکز آمار ایران و کاهش سن مصرف اینترنت و حتی سوق دادن نهادهای آموزشی و تربیتی در بستر برنامه شاد یا ارتباط‌گیری با معلمان و مربیان، موضوع صیانت نه تنها باید با اولویت مورد توجه قرار گیرد بلکه نیازمند جلب همکاری و همفکری نهادهای آموزشی و تربیتی است.

غریب موضوع هرزه‌نگاری کودکان در اینترنت جرم تلقی شد. بعد از سال ۲۰۰۰، دغدغه‌های دیگری در قالب یک پروتکل الحاقی به کنوانسیون حقوق کودک اضافه شد و سند مقابل با فحشا و هرزه‌نگاری کودکان به تصویب رسید. ایران هم عضوی کنوانسیون است. تا سال ۲۰۱۰ برخی کشورها، اقدامات دیگری را هم برای صیانت از کودکان در فضای مجازی انجام دادند. در ایران، در سال ۸۸ قانون جرایم رایانه‌ای به تصویب رسید و بحث هرزه‌نگاری در مواد ۱۴ و ۱۵ آن دیده شد. در ادامه تدوین سند صیانت از کودکان در فضای مجازی در مرکز ملی فضای مجازی از ابتدای سال ۹۵ آغاز شد، در سال ۹۶ نهایی شد و در سال ۹۹ به دلیل کرونا مورد بازبینی قرار گرفت و مرکز ملی فضای مجازی، سند صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی را در سال ۱۴۰۰، در راستای تبیین الزامات و طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات پس از استحضار مقام معظم رهبری، برای اجرا به دستگاه‌های مربوطه ابلاغ کرد. بر اساس این سند مدیریت کلان، عمومی صیانت از خردسالان، کودکان و نوجوانان در فضای مجازی به مرکز ملی فضای مجازی از طریق تشکیل کمیته‌ای با حضور سازمان‌ها و نهادهای مربوطه و اگذار شده است.

بخش‌های مهم این سند به این ترتیب است:
۱. توسعه محیط‌های صیانت‌شده در فضای مجازی.
۲. رد‌بندی محتوا و خدمات متناسب با سن

درصد و برای شبکه‌های اجتماعی بزرگ جهانی ۱۳،۴ درصد است. همچنین ۱۳،۷ درصد کودکان و نوجوانان کاربر اینترنت گفته‌اند در برنامه‌هایی علاوه بر آنچه در سؤال مطرح شده است، فعالیت دارند. فعالیت در سایت‌ها، شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های جمعی یا بازی‌های اینترنتی، بین دختران و پسران تفاوت معناداری دارد. دخترها بیش از پسران در پیام‌رسان‌های فوری فعالیت دارند و از آنها استفاده می‌کنند و در مقابل پسران بیش از دخترها در موتورهای جست‌وجو مثل گوگل، سایت‌هایی که اطلاعات علمی ارائه می‌دهند، شبکه‌های اجتماعی بزرگ جهانی و سایت بازی‌های اینترنتی فعالیت دارند. فعالیت دخترها و پسران در سایت‌های بازی اینترنتی، بیش از سایر موارد تفاوت دارد. ۳۱،۲ درصد پسران گفته‌اند در این سایت‌ها فعالیت دارند، در حالی که این میزان بین دخترها ۱۰،۴ درصد است.

سد دفاعی که مرتب به بازنگری گرفتار است

اما در مقابل روند فزاینده حضور کودکان و نوجوانان در اینترنت، چگونه می‌توان کودک را از محتوای نامناسب، مصادیق خشونت علیه کودکان و کودک‌آزاری و انواع بیماری‌های روحی روانی مانند اضطراب، خودکام‌بینی، وسواس و ترس محافظت کرد؟ بحث صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی از اوایل ۱۹۹۰ میلادی با فراگیری اینترنت در دنیا و با تمرکز بر موضوع هرزه‌نگاری کودکان مطرح شد. در جوامع

بررسی‌ها نشان می‌دهد با وجود سندهای صیانتی و تأکید کارشناسان، مصادیق متعددی از آسیب کودکان در فضای مجازی بدون نظارت، کنترل یا مهار آن برقرار است. تصور کنید والدینی را که کودکان خود را از خوردن غذای فاسد و فاقد ارزش ممانعت می‌کنند اما در مقابل برای آرام کردن او گوشی همراه خود را در اختیارش می‌گذارند و کودک دیجیتالیزه امروزی می‌تواند به سادگی به هر صفحه‌ای رفته و هر محتوایی را مشاهده کند.

همین والدین، کودک را مجبور به ادا در آوردن و پوشیدن لباس‌های مختلف می‌کنند و با اشتراک آن فعالیت تبلیغاتی راه می‌اندازند. آسیب کودکان در فضای مجازی نه شوخی بلکه جدی است که به سادگی سلامت روانی و تربیتی یک نسل را نشانه رفته است. در اهمیت این موضوع لازم به ذکر است، مرکز توسعه فرهنگ و هنر در فضای مجازی، وزارت آموزش و پرورش و پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در سال ۱۴۰۰ طرح کودکان و اینترنت در ایران (فرصت‌ها و تهدیدها) را انجام داد. در این طرح تلاش شده با جمع‌آوری داده‌های دقیق در مورد تجارب دیجیتال کودکان، خطرها و فرصت‌های فضای مجازی و میزان توجه به حقوق کودکان در فضای مجازی، زمینه تدوین سند مدیریت مصرف اینترنت برای کودکان را فراهم کند. در یکی از سؤالات این طرح از کودکان و نوجوانان کاربر اینترنت پرسیده شده است: «این روزها در کدام دسته از سایت‌ها، شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های جمعی یا بازی‌های اینترنتی فعالی هستی؟» بین موارد مطرح شده در این بخش میزان فعالیت در پیام‌رسان‌های فوری بیش از سایر موارد است. ۵۶،۶ درصد کودکان و نوجوانان گفته‌اند در این پیام‌رسان‌ها فعال هستند. در مراتب بعدی میزان فعالیت در موتورهای جست‌وجو مثل گوگل با ۵۲،۱ درصد و سایت‌هایی که اطلاعات علمی ارائه می‌دهند، با ۳۰،۳ درصد بیشتر است. همچنین ۲۱ درصد گفته‌اند در سایت بازی‌های اینترنتی فعال هستند. این میزان برای پیام‌رسان‌های ملی ۱۸،۴

امید به زندگی با حقیقتی به نام رسانه

ونوس بهنود
دبیرتحریریه
vbehnood@gmail.com

من دبیر تحریریه هستم اما خودم را بیشتر یک خبرنگار می‌دانم و معتقدم خبرنگار پشت میز نشین، خبرنگار نیست. این تعریف کار خبر را سخت می‌کند. دیگر نه سرما می‌شناسد نه گرما. نه استراحت نه عافیت. باید بدوی دنبال سوژه و بکشی بی‌آوری در صفحاتت.

در یک سال گذشته خوشایندترین اتفاق خبری را در سینما حقیقت تجربه کردم. آن هم به واسطه فیلم‌هایی که می‌گفت رسانه رکن چهارم دموکراسی است. رسانه مطالبه‌گر است. رسانه دیده‌بان است و همه تعریفی که برای ذات خبرنگاری قائلم و مانده بود گوشه دلم که یک نفر آنها را بار دیگر فریاد بزند. این شد که مستندها آمدند و گفتند، بله. این رسانه است که می‌تواند جریان اطلاعاتی ایجاد کند. از ماندگی و مردگی اذهان و اندیشه‌ها جلوگیری کند و حتی جلو فساد بایستد. امسال در جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران «سینما حقیقت»، نمونه‌های متعددی از صرف لذت رسانه در فیلم‌ها تجربه شد.

چه آنجایی که از مطبوعات برای نشر وقایع مدد گرفته می‌شد و چه آنجایی که مستند خود به عنوان یک رسانه نسبت به آگاهی جامعه تلاش می‌کرد. اما یک خلأ جدی در این مصرف همیشه لمس می‌شود آن هم از سوی مسئولان است. درست در وضعیتی که رسانه می‌تواند به تریبون تبدیل شود، بله درست خوانندید به تریبون تبدیل شود، مسئولان مقاومت می‌کنند. بسیاری از فیلمسازان در مصاحبه‌هایی که به سراغشان می‌رفتم مدعی بودند که می‌خواهند با همکاری نهادهای اجرایی فیلم بسازند و آنها نمی‌گذارند. بعد می‌دیدم این درد خیلی آشناست. ما خبرنگارها هم می‌خواهیم با خیلی از مسئولان گفت‌وگو کنیم و راضی نمی‌شوند. جشنواره سینما حقیقت از زبان دوربین درد خبرنگاران مطبوعاتی را نیز مطرح کرد و باید قدر دان فیلمسازان بود که رسانه‌چی‌ها را هم در میانه این همه سوژه به حساب آورده‌اند. رسانه چه مسئولی بخواهد و چه نخواهد به حیات خود ادامه می‌دهد و مصرف آن بسته به میزان آگاهی از قدرت آن دارد.

